

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ Η . ('Εξάμηνο Β') * ΑΘΗΝΑ, 3 ΤΟΥ ΟΚΤΩΒΡΗ 1910 * ΑΡΙΘΜΟΣ 407

"Ενας λαός ύπώνεται ἄμα δειξῆ πῶς δὲ φοβᾶται τὴν ἀλήθεια. — ΨΥΧΑΡΗΣ

ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ ΤΟ ΣΚΟΛΕΙΟ*

7.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΘΗΝΙΩΤΗΣ. Ἀθηنيώτικα γράμματα.
ΜΑΞΙΜΟΣ ΔΩΡΟΣ. Φεγγαρίσιο φῶς—Τὸ Πατάμι.
ΔΟΥΚΙΑ ΤΑΚΗ ΔΙΑΔΙΟΥ. Γράμματα ἀπὸ τὸ χωριό μου:
Πῶς ἔγινε ληστές.
ΜΕΛΙΚΕΡΤΗΣ. Τὸ νησί.
ΚΩΣΤΑΣ ΜΙΣΑΘΑΙΩΣ. Ἀπὸ τὰ «Ἐρείπια».
ΑΛΕΞ. ΠΑΛΛΗΣ. Ὁ Ἐμπορος τῆς Βενετίας τοῦ Σεπτήρου
(συνέχεια).
ΜΙΧ. Γ. ΠΕΤΡΙΔΗΣ. Τὸ Παιδί καὶ τὸ Σκολεῖο: Πολυ-
γλωσσία—Διδαχτικὲς ἀρχές—Ματαιοπονία.
Σ. ΣΚΙΠΗΣ. Γιατί ἡ Πολίτη εἶνε αἰώνια.
ΤΟΥΡΚΟΓΝΩΣΤΗΣ. Σὺν παραμύθι.
ΚΩΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ. Ἄς τὴ βάρκα.
ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ—ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΜΑΣ—Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩ-
ΜΗ—ΒΑΡΒΑΡΟΠАЗΑΡΟ—Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ—ΧΩΡΙΣ
ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΠΟΛΥΓΛΩΣΣΙΑ

Τοῦ Θύμη, σὰν πῆγε τὴν ἄλλη χρονιά στὴ β' τάξη, τοῦ δῶκανε νὰ διαβάξῃ ἐν' ἀναγνωστικὸ γραμμμένο σ' ἕνα ὕφος καὶ σὲ μιὰ γλώσσα ξένη πρὸς τὸ παιδί. Μὰ μήπως καὶ κάθε τάξης ἀναγνωστικὸ ἢ ἄλλο διδαχτικὸ βιβλίον σὲ μᾶς δὲν εἶναι γραμμμένο σὲ ξεχωριστὴ καὶ ἰδιαίτερη γλώσσα; Κ' ἐξὸν ἀπ' αὐτό, ἢ γλώσσα δὲν ἀλλάζει καὶ μὲ τὸ συγγραφέα; Μάλιστα. Τὸ πολύμορφο καὶ χιλιότροπο αὐτὸ τερατοῦργημα, ποῦ νοματίζεται καθαρεύουσα, τὸ ἀπροσδιόριστο καὶ ἀνώμαλο καὶ ἀθάιρετο καὶ ἀθέβαιον καὶ μισοδόρυβρο, ποῦ μπορεῖ νὰ τὸ κανονίξῃ κείνος ποῦ γράφει ἀνάλογα μὲ τὸ μέγεθος τῆς προγονομανίας του, τὸ θεωρεῖς σὲ πολλὰ λογίων ἀπόχρωτες καὶ σκῆματα καὶ καλούπια (δημοτικίζουσα, μιχτή, συντηρητικὴ καθαρεύουσα, ὑπερκαθαρεύουσα, ἀρχαίζουσα, κ.τ.λ.) μέσα στὰ γνωστὰ ἀποβλακωτήρια, ποῦ ὀνομάζονται διδαχτικὰ βιβλία. Κ' εἶν' εὐκολονήγιο πόσο τὸ τρυφερὸ μυαλὸ τοῦ παιδιοῦ μὲ τὸ ἀνακάτωμα αὐτὸ τῶν γλωσσῶν, μὲ τίς ἀμέτρητες κλίσεις ποῦ στηρίζονται ἀπάνω σὲ τόσες γραμματικές—τῆς μητρικῆς, τῶν καθαρευουσῶν, τῆς ἀρχαίας,—μὲ τίς ἀσυνείθιστες καὶ ἀχώνευτες συνταχτικές πλοκές, μὲ τοὺς χίλιον λογίων τύπους καὶ σχηματισμοὺς καὶ σύνθεσες καὶ παραγωγὰς γίνεται ἀνωκάτω, χάνει κάθε συνεχικότητα, κάθε συναρμολόγηση καὶ κάθε ἰσορροπία ποῦ ἀπὸ φυσικὰ του ἔχει, καὶ ἀποχτᾷ στὸ ἐρόμο τῆς ἐξέλιξής του τὴ θλιθερὴ ἀθεβαιότητα, ποῦ παρατηρεῖ κανεὶς στὸ βῆμα τοῦ τυφλοῦ. Ὁ F. A. Diesterweg λέει πῶς «εἶναι ἀξιοθρήνητα τὰ μικρά, ποῦ στὸ στόμα τους, καλὰ καὶ σῶνει, θέλουμε νὰ χῶσουμε δυὸ γλώσσες: αὐτὸ στέκεται ἐνάντια στοὺς ψυχολογικοὺς νόμους». Κ' ἐμεῖς ἀνεχόμεστε νὰ παραγεμίζουμε ἔχι μὲ δυὸ μὰ μὲ πολλὰς γλώσσες τὰ στόματα τῶν κακορίζικων παιδιῶν μας. . .

ΑΣ ΤΗ ΒΑΡΚΑ

"Ἄς τὴ βάρκα στὸ κῆμα ὅπου θέλει νὰ τρέχει, ἄς ὀρῖξει τᾶγερὶ τιμόνι, πιωνί.
Τὰ φτερά ἀπλωσε πλέρι, ἄκρη ὁ κόσμος δὲν ἔχει, εἶνε πῶς ἄμορφοι οἱ ἄγνωροι πάντα γιαλοί.
Ἡ ζωὴ μιὰ δροσιὰ εἶν', ἕνα κῆμα ἄς τὸ φέρει ὅπου θέλει τᾶγερὶ, ὅπου ξέρει τᾶγερὶ.

"Ἄς ἀλλάξουν λιβάδια μὲ βράχους καὶ δάση, γίφο ἄς φέβγουν ποῦ πύργοι, ποῦ κιάμβας κιαπνός: εἶτε εἰδύλλιο γελοῦμενο ἀπλόνεται ἢ πλάση, εἶτε ἀντάρες καὶ μπόρες κρεμᾶ ὁ οὐρανός, μὴ θυρεῖς τὸ παννὶ σου μπορεῖς νὰ βισοτάξεις ὅπου θέλει τὸ κῆμα μαζί του θάρραξεις.

Τί γυρέβεις, τί θέλεις μὴ κ' ἐσὺ τὸ γνωρίζεις; Κ' ἔχεις πιάσει ποτέ σου τὸ τί κυνηγᾷς; Μὴ, ὅπου σπέρνεις καλὸ, τὸ κακὸ δὲ θερίζεις, δὲ σκοντάβεις σὲ ρώτημα σ' ὅ,τι ρωτᾷς; Κι ὅ,τι σ' ἔχει μαγέψει καὶ ὅ,τι σοῦ ἔχει γελᾶσει, τῶχεις μόνος κερδέσει, μοναχὸς ἐτοιμάσει;

"Ἄσε τότες τὸ κῆμα ὅπου θέλει νὰ σπάζει, ἄς τίς ζάλες νὰ σέρνουν τυφλὰ τὴν καρδιά. Κι ἂν τριγύρο βογγᾶ καὶ ἂν ψηλὰ συγνεφιάζει, κάπου ὁ ἥλιος σὲ κάπιο γιαλὸ θὰ γελᾶ καὶ ἂν πικρὸ τὴν ψυχὴ σου τὸ δάκρυ τὴ φαίνει, πάντα κάπου κρυφτὴ μιὰ χαρὰ τὴν προσμένει.

ΚΩΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ

Πῶς μ' αὐτὰ τὰ πολύγλωσσα χάλια γεννοῦμε τὴ σύχυση καὶ τὴν ἀκαταστασία στὸ πνεῦμα τῶν παιδιῶν μας, κανένας δὲν τὸ ἀρνιέται, μῆτε αὐτοὶ οἱ φίλοι τῆς καθαρεύουσας. Μπροστά του φῶς φανερὰ ἔχει ὁ καθεὶς τάξιθρήνητα ἀποτελέσματα, ποῦ μᾶς ἔφερε ἢ πρωτότυπη αὐτὴ πολυγλωσσία κ' εὐκολα μπορεῖ νὰ προβλέψῃ τὰ μελλούμενα νὰ μᾶς ἔρθουν κακὰ, ἂν θὰ ἐξακολουθήσῃ νὰ τραβᾷ γιὰ πολὺν ἀκόμα καιρὸ τὸ δρόμο τῆς. Ὁ Ἰ. Παυλίδης, γιὰ νὰ λιγοστήσῃ τάχατες τὸ κακὸ, τολμᾷ νὰ συμβουλεύῃ (Διδ. § 146) νὰ μὴ διδάσκουμε στὰ παιδιὰ μας τί-

* Κόσταξὲ φύλλα 369, 372, 370, 382, 386 καὶ 405.